

NOD:s kartläggning

CIVILSAMHÄLLETS BEHOV UNDER CORONAKRISEN

Vecka 14

Veckoupdatering (v. 14)

Kartläggning över civilsamhällets behov under coronakrisen

Nedan följer Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets (NOD:s) veckovisa kartläggning över behov i civilsamhället som uppstått efter coronavirusets utbrott i Sverige. Kartläggningen behandlar exempel på efterfrågade insatser, problembeskrivningar, ny verksamhet, nya samverkansinitiativ och en kortare kommentar över relevanta trender inom sektorn. Texterna gör inte anspråk på att ge en heltäckande bild, men de ger ett flertal exempel som sammantaget ger ett perspektiv på pågående trender. Veckorapporten är en del av NOD:s [nya uppdrag](#) som strukturens parter enats om. I korthet innebär det att NOD bistår med att ge en samlad lägesbild över behov som uppstått i civilsamhället efter coronavirusets utbrott. NOD kommer också att bidra till samordning av civilsamhällets insatser vid behov, samt vara ett stöd i dialogen mellan civilsamhället och offentliga aktörer.

NOD är en struktur för samverkan. Syftet med NOD är att underlätta samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhället, och tillhandahålla mötesplatser för att främja dialog. NOD spänner över alla sakpolitiska områden och arbetar med att facilitera möten för samråd och dialog.

Sammanfattning

- **Civilsamhällets problembeskrivningar:** Budskapet som förmedlas av civilsamhället handlar fortsatt framförallt om ekonomiska utmaningar, hur organisationernas målgrupper påverkas av coronaviruset och den omställning som den ideella sektorn står inför.
- **Civilsamhällets behov och omställning:** Organisationer upplever bland annat en oro över inställda aktiviteter och intäktsbortfall, svårigheter att ställa om till digitala alternativ, oro för målgrupper i social utsatthet.
- **Fördjupning: Sociala företag:** De sociala företagen står inför stora utmaningar. De som indirekt drabbas av de ekonomiska problemen är ofta redan långt från arbetsmarknaden eller människor i vars syfte medel samlas in och verksamhet bedrivs.
- **Offentliga aktörers samråd och stöd:** Ett urval av exempel på insatser som civilsamhället kan ta del av visar att regeringens stöd framför allt riktar sig till arbetsgivare, arrangörer av större evenemang samt till organisationer som gör insatser för särskilt utsatta grupper.

Civilsamhällets problembeskrivningar

Sammanfattning

Budskapet som förmedlas av civilsamhället handlar fortsatt framförallt om ekonomiska utmaningar, hur organisationernas målgrupper påverkas av coronaviruset och den omställning som den ideella sektorn står inför.

En fråga som var aktuell redan tidigare var de begränsningar som regeringen har infört ifråga om allmänna sammankomster. Redan när begränsningen på maximalt 500 personer beslutades den 11 mars innebar det betydande bortfall ifråga om biljett- och försäljningsintäkter för till exempel kultursektorn och idrottsrörelsen. En ytterligare begränsning på grund av coronavirusets utbredning, som nu gäller förbud mot sammankomster över 50 personer, innebär ytterligare hinder för att genomföra arrangemang och säkra intäkter för betydande delar av civilsamhället. Detta har varit frågor som varit högt upp på agendan, inte minst i de ovan nämnda områdena.

Ett annat återkommande tema kring den information som delas rör det faktum att civilsamhället är mitt uppe i en omfattande omställning från fysiska till digitala möten. Detta märks både i diskussionsforum för civilsamhällesengagerade på t.ex. Facebook, men också som en generell information som delas i sektorn. När det gäller organisationer som förmedlar uppdrag och samverkar med många andra organisationer kan Volontärbyråns exemplinriktade [uppdateringar](#) på sociala medier om hur andra aktörer (t.ex. Kompis Sverige) ställer om sin verksamhet för att skapa digitala mötesplatser nämnas.

Ett annat exempel på detta kan hämtas från Studieförbunden, vars medlemsorganisationers arbete med att använda fler digitala verktyg i syfte att inte avbryta pågående verksamhet tar stor plats i [informationsdelningen](#) på sociala medier. Här bör också [ABF:s "mötesakut"](#) för att stödja organisationer i att ställa om från fysiska möten nämnas som en bredare innovativ satsning för att kompetensutveckla andra ideella aktörer.

Bland övriga ämnen som är återkommande kan fortsatt kommunikation om inställda arrangemang noteras. Ett annat fortsatt aktuellt tema som kommuniceras ut rör de olika målgrupper som civilsamhället arbetar nära. Ett exempel på hur frågor lyfts kan hämtas från Unizons [opinionsbildning](#) kring hur problemet med våld i hemmet ökar under pandemier. Den

särskilda utsatthet som många känner adresseras också på Unizons hemsida under huvudrubriken "[Är du orolig på grund av corona? Hos Unizon finns stöd](#)" (31 mars).

Beroende på organisationers verksamhetsområde varierar också graden av information kopplat till coronaviruset. Där till exempel Röda Korsets och Rädda Barnens kanaler till stora delar fortfarande uppdateras med information om virusutbrottets påverkan på målgrupper, samt det stöd man erbjuder, så har andra ett mer blandat innehåll. Som exempel kan LSU:s och Famnas kommunikation nämnas, där utmaningar kopplade till coronaviruset av förklarliga skäl ges betydande utrymme, men där andra aktiviteter och vinklar också finns representerade i allt större utsträckning.

Ifråga om opinionsbildning i externa kanaler kan två spår identifieras. Det ena handlar om att civilsamhället lyfter sina egna frågor och förklarar hur åtgärder i linje med deras förslag kan gynna krishanteringen. Ett exempel är IOGT-NTO:s [debattartikel](#) i Altinget.se, "Högre alkoholskatt kan avlasta sjukvårdpersonal" där specifika områden där organisationen har opinionsbildat kring under lång tid kopplas samman med problemlösningar som kan hjälpa samhället i en akut situation. En annan inriktning i den opinionsbildning som vissa civilsamhällesorganisationer bedriver handlar om det särskilda mervärde som kan erbjudas offentliga aktörer.

Civilsamhällets behov och omställning

Sammanfattning

NOD har varit i kontakt med flera av de paraplyorganisationer som är anslutna till NOD:s struktur för att få en bred bild av medlemsorganisationernas insatser och behov. Mötena vittnar om en oro över inställda aktiviteter och intäktsbortfall, svårigheter att ställa om till digitala alternativ, oro för målgrupper i social utsatthet, osäkerhet kring ekonomiska krispaket samt sakfrågor och politisk påverkan i skymundan.

Insamlingsorganisationer

Giva Sverige har gjort en [undersökning](#) bland sina medlemmar som NOD har tagit del av. Många uppger att det är för tidigt att avgöra hur intäkter från gåvor, donationer och bidrag kommer att påverkas men många förutspår att de kommer att minska på grund av konjunkturläget. Det gäller framförallt gåvor från företag med också från allmänheten.

Givandet från allmänheten både ökar och minskar i dagsläget då det finns många med engagemang som vill hjälpa till men också en del som väljer att pausa sitt givande. Planerad insamlingsaktivitet som ställs in kan leda till ekonomisk förlust och en stor majoritet av de svarande uppger att insamlingsaktiviteter har påverkats med anledning av coronaviruset. Det handlar bland annat om fysiska mötesplatser som nu ställs in men också möten med större finansörer (stiftelser och företag). Utöver insamling så meddelar organisationerna att deras ändamålsverksamhet i stor utsträckning påverkas av den rådande situationen och många ställer om verksamhet för att utföra mer akuta insatser för målgruppen. Giva Sverige [listar](#) initiativ på sin hemsida från organisationer som ställer om verksamhet för att möta behovet i dagsläget.

Organisationer inom det sociala området

Forum – Idéburna organisationer med social inriktning samlar kontinuerligt in information från medlemsorganisationer och resultaten hitintills visar en stor påverkan på organisationer som nu ställer om för att hantera pandemins akuta såväl som långsiktiga konsekvenser.

Organisationerna visar på att krisen nu påverkar ekonomin på olika sätt och förväntas generera stort inkomstbortfall framöver genom den verksamhet som nu inte går att genomföra. Det stöd som finns vid korttidspermittering omfattar inte heller verksamhet som i huvudsak är finansierad av allmänna medel. Organisationer framför också att flera har målgrupper i socialt utsatta grupper där personer lever i trångboddhet eller hemlöshet och hur det är en stor risk för smittspridning då denna grupp inte nödvändigtvis kan hålla sig till de rekommendationer som finns kring social distansering och karantän. De påpekar också civilsamhällets roll i en omställning och återhämtning av samhället i spåren av coronaspridningen.

IOGT-NTO har sett över störningar, dels på förenings- och distriktsnivå, men också på arbetet på kanslinivå och i verksamheter de är huvudman för på olika sätt. Prognosen tyder på ett ekonomisk tapp och om intäkterna på förbunds nivå påverkas i framtiden kan det också påverka stödet till distrikt och föreningar på lång sikt. När den sociala verksamheten ställs in och stödet försvinner kan det ha stora konsekvenser för målgruppen. Det råder även svårigheter att utföra årsmöten enligt stadgarna för både distrikt och lokalföreningar. Nystartade lokalföreningar behöver också mer stöd initialt vilken i längden kan innebära att föreningar upphör om inte behovet av stöd kan tillgodoses. Viss information om detta finns på IOGT-NTO:s [hemsida](#).

Ungdomsorganisationer

LSU har haft två avstämningar med medlemsorganisationerna där det framkommer att de stängda skolorna har lämnat en stor grupp unga i behov av sysselsättning och stöd i olika former. De organisationer som har mötesplatser och annan sysselsättning för målgruppen som sker utomhus upplever ett ökat tryck i sina aktiviteter. Organisationer som bedriver stödverksamhet t.ex. genom chatt och telefon vittnar om fler besökare och samtalen kretsar ofta kring coronaviruset, vilket ger behov av extra öppettider. Det finns dock inte alltid resurser att möta behovet. Inkomstkällor, ofta kopplat till försäljning av olika tjänster, blir också negativt påverkade av situationen. Genom att unga inte möts på samma sätt när skolor nu stängt finns det en oro för att engagemanget försvagas. Det kan leda till en "förlorad generation" när den begränsade möjligheten till fysisk närvaro i skolor eller i andra sammanhang påverkar möjligheten att värva nya medlemmar och utbilda nya ledare. Andra organisationer visar på att det inte längre finns utrymme till politisk påverkan och att den huvudsakliga sakfrågan hamnar i skymundan.

Många organisationer berättar att de redan har beräknat stora kommande ekonomiska förluster. Organisationer visar också på oklarheter kring det ekonomiska krispaket som erbjuds och efterfrågar tydlig information. Det efterfrågas också extra stöd för att kompensera för ekonomiska förluster samt dispens för medlemsmål i bidragsansökningar. Erfarenhetsutbyte organisationerna emellan är värdefullt men det behövs också samarbete och samtal med den offentliga parten, bland annat kommuner då krisen kommer att ha långsiktiga konsekvenser. LSU samlar viss information på sin [hemsida](#).

Funktionsrättsorganisationer

Funktionsrätt Sverige samlar förbund som i sin tur organiserar personer som i många fall ingår i riskgruppen för coronaviruset och riskerar livshotande symptom vid ett insjuknande. Organisationens hemsida bistår med information och stöd, men också politiskt påverkansarbete bedrivs när det kommer till att förse det offentliga med perspektiv som tillgodoser målgruppens behov. Det handlar bland annat om att tillgänglighetsanpassa information från det offentliga, ytterligare förstärkning av befintliga stödsystem för personer som har barn i eller själva är riskgrupp som tvingas stanna hemma från arbete och effekter av stängningarna av gymnasieskolor för elever med behov av särskilt stöd.

Den egna verksamheten inom organisationerna har blivit påverkad och många föreningsmöten, däribland årsmöten, blir inställda. Årsmöten som inte blir av och som ofta

ligger till grund för föreningsbidraget från kommun eller region skapar en oro bland medlemmarna och organisationerna [vädjar](#) nu om att föreningsstödet inte ska påverkas.

Etniska organisationer

NOD har i samtal med SIOS fått ta del av deras uppfattning av hur coronautbrottet har påverkat sina medlemsorganisationer. Många av SIOS medlemmar har äldre aktiva vilka ingår i riskgrupper. Av den anledningen märks en stor oro och mycket av den interna verksamheten måste bedrivas digital. Den digitala mötesformen kan vara svårtillgänglig för personer utan större erfarenhet. Även språkliga hinder kan utgöra problem. Det uttrycks ett stort behov av riktlinjer för digitala årsmöten, både för att säkerställa inkludering men också för att uppfylla demokratiska kriterier.

Många aktiviteter är, som nämnt, inställda men lokala föreningar som har haft möjlighet har varit behjälpliga i att handla för personer i riskgrupp. Den ordinarie verksamheten och aktiviteter som varit planerade har i många fall blivit inställda. Detta har i förlängningen lett till intäktsbortfall som kan påverka förmågan att t.ex. kunna betala lokalhyra. Av dessa skäl kan lokalföreningarna i längden få svårt att gå runt.

Det efterfrågas tillgänglig information från det offentliga som översätts till fler språk. Det är en del av befolkningen som i dagsläget inte har möjlighet att ta del av nyheter som leder till att människor inte följer de rekommendationer som finns för att minska smittspridningen.

Kulturorganisationer

Kultursektorn har varit hårt drabbad och representanter från Ideell Kulturallians har fått uppfattningen om att det just nu inte finns mycket tid för opinionsbildning hos medlemmarna. Den mesta av tiden går till att hantera krisåtgärder och permitteringar. Folkets Hus och Parker har dock gått ut med ett [pressmeddelande](#) om de ekonomiska konsekvenserna som coronapandemin har burit med sig.

Inom den ideella kultursektorn välkomnas det ekonomiska krispaketet som nu beslutats om, men det finns en oro att detta inte kommer att tillfalla de aktörer som just nu är i behov av stöd. Ideell Kulturallians skrev tillsammans med Ax – Kulturorganisationer i Samverkan, Kontaktnätet, m.fl. en [artikel](#) om att värna det ideella kulturlivet och främst de mindre aktörerna. Det finns en uppfattning om att de mindre aktörerna som inte har resurser för att nå ut med sitt behov nu hamnar i skymundan och därmed bortprioriteras i stödinsatser.

En representant från Ax påtalar att det ideella engagemanget på sikt kan påverkas då engagemanget inom kultursektorn ofta är väldigt starkt knutet till det fysiska mötet. När det hindras kan det i förlängningen bli tungt att hålla föreningar flytande eftersom medlemskapet är så nära knutet till aktiviteten.

I KLYS sammanställning över konsekvenserna av coronaviruset för kulturskapare har medlemsorganisationerna tagit fram [information](#) om följderna baserat på information från sina medlemmar och sin branschkännedom. KLYS medlemsorganisationer får ta emot ett stort antal samtal från medlemmar som förlorat sitt arbete och många står inför konkurser. Flera av förbunden har redan gått ut med information till sina medlemmar om hur de ska agera och sprider information på förbundens hemsidor. De går nu ut med en [efterfrågan](#) på ett brett krispaket till kultursektorn på kommunal och regional nivå i Stockholm.

Internationellt utvecklingssamarbete

På CONCORD Sveriges hemsida syns det att medlemmar vittnat om hur deras arbete påverkas av coronautbrottet och att målgruppen för verksamheten världen över drabbas kraftigt och de som redan lever under svåra förhållanden upplever nu en än värre situation. Social distansering och rätt hygien kan vara svårt i trångboddhet och i brist på vatten. Därför är risken för smittspridning stor och en begränsad rörelsefrihet gör att organisationerna har svårt att bistå med den hjälp som efterfrågas. Isolering medför större risk för barn och kvinnor i våldsamma hem att råka illa ut och våldsförebyggande arbete har svårt att genomföras när människor inte möts. Det demokratiska utrymmet krymper ytterligare i flera länder när rörelsefriheten begränsas. Redan auktoritära regimer riskerar att införa ytterligare repressiva åtgärder. Begränsningar i rörelsefriheten påverkar också det demokratiska utrymmet för människor. Medlemsorganisationerna har också påpekat att insamlingsarbetet påverkas negativt när naturliga mötesplatser inte längre befolkas. Det har också en negativ inverkan på påverkansarbetet när internationella nätverk inom exempelvis FN och EU ställs in eller flyttas fram. Medlemsorganisationerna anpassar nu sitt arbete genom att ställa om till digitala alternativ och planerad verksamhet ställs in. De gör sitt yttersta för att erbjuda stöd för sina målgrupper och bidra med [informationsinsatser](#) kring viruset för att minska smittspridningen. CONCORD Sverige följer just nu hur coronautbrottet påverkar internationellt bistånd. De kommer även se hur den rådande situationen påverkar regeringens arbete med Agenda 2030 och hur hållbarhet och Agenda 2030 bättre kan vägleda framåt när allt sen ska starta upp.

Sammanfattningsvis ser vi att organisationer vittnar om följande:

- Medlemsorganisationer behöver ställa in aktiviteter och verksamhet när fysiska möten avrådes. Det leder i många fall till förlorade inkomster. Det gäller bland annat försäljning av varor, tjänster, hyresintäkter, utbildningar, etc.
- Vissa organisationer har personer i socialt utsatta grupper, där svåra levnadsförhållanden utgör ett hinder för att följa myndigheternas rekommendationer. Inställda stödverksamheter gör att målgruppen blir extra utsatt just nu.
- Många har påpekat en oro hos sina medlemsorganisationer kring digitala årsmöten. Det efterfrågas vägledning för att säkerställa tillgänglighet och inkludering. Detta anses viktigt för att inte påverka möjligheten att möta bidragskriterier.
- Det råder viss oro kring de ekonomiska krispaket som uppkommit senaste veckan och många efterfrågar tydligare information kring vilka som får ta del av stödet och i andra fall information om hur det ska fördelas för att säkerställa mindre aktörer i fördelningen.
- Ordinarie sakfrågor hamnar i skymundan och det finns litet utrymme för politisk påverkan.

Fördjupning: Sociala företag

Sammanfattning

Inkomstbortfallen slår olika hårt beroende på hur affärsmodellen är uppbyggd. Har man flera inkomstkällor står man något stadigare. De organisationer som har avtal med t.ex. kommun och Arbetsförmedlingen klarar för närvarande situationen något bättre och har längre uthållighet. De som indirekt drabbas av de ekonomiska problemen är ofta redan långt från arbetsmarknaden eller människor i vars syfte medel samlas in och verksamhet bedrivs.

Organisationer som driver försäljning, handel och utbildningar av olika slag har olika former av utmaningar men med det gemensamma att många affärsmodeller inte längre går ihop. I det korta perspektivet innebär det varsel, permitteringar, likviditetsbrist och problem med att betala leverantörer. Då många av t.ex. second hand-butikerna även utgör en plattform för olika insatser för individer som står långt från arbetsmarknaden drabbas de hårt när verksamheten måste krympa. En del har försökt ställa om sin verksamhet eller hitta nya produkter och kanaler för att få ut sina varor, andra har helt fråntagits sin möjlighet att få inkomster. I det lite längre perspektivet blir medlemmar och målgrupper vars syfte

verksamheten finns till för lidande. Second hand-försäljning är främst ändamålsinriktad vilket kommer drabba de vars medel var avsedda för både på individ- och organisationsnivå, lokalt, regionalt och internationellt. Nedan följer ett axplock av olika organisationer och deras verksamhet.

SKOOPI – De arbetsintegrerande sociala företagens intresseorganisation och Coompanion har i ett första skede agerat genom att dela information (webbinarier) om hur man avecklar ett företag eller verksamhet samt hur man hanterar personalsituationen. Man hjälper även de olika verksamhetsutövarna i att hitta rätt källor till information. En aspekt av situationen som lyfts är att man som arbetsgivare just nu helt enkelt inte kan ge klara svar på vad som gäller.

Coompanion fokuserar på krisstöd och att försöka hitta praktiska lösningar samt bevakar de olika krispaketen från regeringen. Att varsla personal omgående kan vara bra då detta det inte behöver leda till uppsägning men det är viktigt att få bollen i rullning då fackliga förhandlingar kan dröja. Men att göra sig av med för mycket personal kan också leda till problem i ett senare skede om de som är kvar blir sjuka och borta från jobbet eller om situationen snabbt förändras till det bättre och man inte har möjlighet att skala upp verksamheten igen. Det betonas också vikten av att man snabbt måste göra en ekonomisk analys om verksamheten har likviditetsbrist och om den då är tillfällig eller om det finns en risk för konkurs.

Inom SKOOPI:s verksamhet har många varslat och korttidspermitterat personalen. Anställda inom ASF är de som redan står långs från arbetsmarknaden. De delar av verksamheten som har avtal med t.ex. kommuner har möjlighet att fortsätta sitt arbete. I nuläget finns medlemmar i SKOOPI som inte klarar av att betala medlemsavgiften (1250 kronor).

Skyddsvärnet är ett exempel på socialt företagande som vilar på flera ben och därför inte är lika sårbart. Man har givetvis fått justera sin verksamhet utifrån de rådande förhållandena där caféverksamheten snabbt ställde om till leverans och hämtning. Här lyfts istället problemet med att klienter kan sitta i karantän och att man i verksamheten möter riskgrupper. Det är försvårande när assistenter ska hem till brukare. Situationen gäller även omvänt, anställda som utsätter riskgrupper vid besök. Här finns egentligen inga svar på hur/vad man ska/kan göra.

Vad gäller handlingar och handläggning av ärenden upplever man att dessa stannar i systemet, d.v.s. klienter och andra blir fast på den plats där de råkar befinna sig i byråkratin. Det kan leda till frustration bland de som t.ex. är nära att slussas ut, få eget boende eller jobb.

Vissa tjänster kan dock få ett uppsving, t.ex. finns förhoppningar om att det kommer städas mer nu vilket kan komma att ge fler personer som ingår i olika arbetsstödsprogram mer arbete vilket leder till mer inkomst och fler i sysselsättning.

Organisationen Hela Människan (HM) har de drygt 65 lokala enheter, varav 13 bedriver secondhandbutiker. Ytterligare 40 enheter bedriver annan form av verksamhet för arbetsintegrering. Hela Människans utmaning kan sägas bestå av två delar:

- Inkomstbortfall samt en icke-flexibilitet från den lokala arbetsförmedlingens sida i hur den arbetskraft HM får via dem enligt avtal inte får genomföra andra arbetsuppgifter än det som är avtalats.
- Det finns så klart inga klausuler gällande stängning av secondhand p.g.a. pandemi, så när arbetskraft nu står till förfogande för andra arbetsuppgifter blir resultatet att de tvingas ut i arbetslöshet resultatet att HM blir av med handledningspeng och viktig arbetskraft.

Hela Människans lokala verksamhet har små likvida marginaler där enheter med redan gott upparbetat samarbete med kommunen generellt känner sig tryggare än andra i denna kris.

Yallatrappan i Malmö har snabbt ställt om sin verksamhet. Verksamhet som är avtalad med kommunen och Arbetsförmedlingen berörs än så länge inte och man hoppas kunna fortsätta det arbetet. Vad gäller restaurangdelen har man försökt ställa om till catering. Syateljén har börjat sy skyddsdräkter åt hemtjänsten och man hoppas kunna utveckla den verksamheten. Även privata hemtjänstföretag har hört av sig för att kunna köpa dessa dräkter. Permitteringar har skett i restaurangdelen och den del som arbetade med lokalvård då kundernas kontor är tomma och lokalvårdsbehovet gått ner p.g.a. det stora hemarbetandet.

Viss verksamhet har ställts om och försök med att hitta nya produkter förekommer. Rigid byråkrati får större negativ effekt än vad som varit nödvändigt. Varsel och permitteringar slår hårt mot hela sektorn. Arbetsträning och andra arbetsmarknadsinsatser från SKOOPI ligger just nu helt stilla. Samspelet med det offentliga har i de fall det finns upparbetade kontakter och där man jobbar på ingångna kontrakt en stabilare situation å andra sidan drabbas andra delar av att möten med klienter/brukare inte fungerar som vanligt då handläggare jobbar hemifrån och handläggningen tar längre tid. Arbetsintegreringsintäkterna minskar också då deltagare (och AF-s personal) inte vågar vara ute på arbetsplatser p.g.a. smittorisk.

Om inte det sätts in åtgärder för att säkra arbetet på SKOOPI kommer de insatser och de medel som redan satsats vara till ingen nytta eftersom de berörda kommer att hamna längst

ner på arbetsmarknaden igen efter krisen. Bättre kunskap om direktupphandlingar hos offentlig myndighet hade kunnat skapa bättre förutsättningar hos t.ex. SKOOPi.

Second hand-handel

För de stora aktörerna slår krisen lite olika beroende på affärsmodell, men samtliga räknar med ett stort ekonomiskt bortfall den kommande perioden, något som syns väldigt tydligt redan nu. Hos Stadsmissionen minskar antalet arbetstränande samtidigt som de räknar med minskat inflöde då AF inte tar emot personliga besök. Stadsmissionen har avskaffat aktivitetsrapportering samt ska hantera stora varsel. Till detta kommer bortfall i produktion i verksamheter med arbetstränande p.g.a. minskade beställningar. Det finns också en risk för lägre beläggning på boenden på grund av smitta och därmed nedstängda enheter, men främst för att socialtjänsten är hårt belastad och måste prioritera mer akut utsatta grupper. Till Stadsmissionens verksamheter kommer det fler deltagare eftersom flera andra verksamheter/organisationer har stängt igen framförallt på grund av att man är beroende av volontärer som i många fall är äldre.

Erikshjälpens verksamhet bygger på volontärer, ofta äldre, och de finns nu ej längre tillgängliga. Man har därför startat en kampanj på sociala medier för att rekrytera nya volontärer och stimulera handeln. För många av de organisationer som driver butiker i större skala är butiken samtidigt en plattform för arbetsträning, integration, språkträning och skapandet av sociala nätverk, en verksamhet som nu försvinner och kommer slå hårt mot de som ingår i den verksamheten.

Myrornas affärsmodell bygger i högre grad på fasta anställningar, med insatser från t.ex. Arbetsförmedlingen endast som ett komplement vilket resulterat i att man korttidspermitterat 60 procent av personalen. Av Myrornas verksamhet går 80 procent av de insamlade kläderna på export. Med de stängda gränserna är denna kanal helt borta vilket inneburit att man inte kan ta emot mer kläder och därför stängt insamlingsstationer och avtal med återvinningscentraler sägs upp. Det ekonomiska tappet är upp till 60 procent för second hand-handeln. Förlusten är större i storstäder och med butiker i centrumanläggningar och mindre i landsbygdsbutikerna som står stadigare.

E-handel och sociala medier är ett verktyg där handeln försöker få ut sina varor. I mindre butiker runt om i landet finns dock exempel på kreativa lösningar: har man caféverksamhet har en del lyckats ställa om till leverans och avhämtning av mat, en butik i Jönköping har till och med börjat med att man kan ringa innan och boka tid i butiken för att minimera trängsel. Affärsmodellerna bygger ofta på att de medel som samlas in även snabbt fördelas vidare till

ämnat ändamål vilket leder till en snabb likviditetsbrist. De större aktörerna arbetar med olika konsekvensanalyser men en sammanfattande bild är att om man inte inom några månader kan starta igång verksamheten igen kommer många få lägga ner.

Second hand-verksamheten är sårbar för längre ekonomiska problem och effekten av vikande intäkter är stor både för de som är direkt sysselsatta i den fysiska butiken och administrationen men även för de eller den verksamhet intäkterna var ämnade för. Man möter ganska snabbt en likviditetsbrist då insamlade medel snabbt fördelas till ändamålet.

Landsbygdsperspektiv

Hela Sverige driver olika projekt som man hoppas kunna fortsätta med efter pandemin, men om situationen drar ut på tiden kommer man bli tvungen att säga upp personal vilket kan leda till att man inte har samma projektstyrka när krisen är över. Man upplever också att de projekt som föreningslivet driver just nu är i en gråzon och där lösningar tas fram efter bästa förmåga. Det råder en stor osäkerhet inför framtiden. Lokala hembygdsföreningar har t.ex. planerat ett antal evenemang som betyder mycket för föreningarnas ekonomi och där det råder stor osäkerhet om dessa är genomförbara. Mycket av verksamheten på mindre orter drivs av äldre personer som är i riskgrupp. Vilket fått till följd att man omedelbart stängt verksamheten med stora ekonomiska förluster som följd.

Svenska Turistföreningen

Coronakrisen slår hårt mot STF vars huvudintäkt från boenden nu helt fråntagits dem samtidigt som man betalar tillbaka pengar för avbokningar. Föreningen ber nu om ekonomiskt stöd samt försöker värva nya medlemmar och sälja presentkort för framtida boenden. Från medlemmar har frågan lyfts om innevarande bokning kan flyttas till nästa år något som föreningen ska se över som en möjlighet för att skapa likviditet. Verksamheten är beroende av intäkter under sommarhalvåret och om situationen inte blir bättre till dess kan man tvingas i konkurs.

Mycket av dessa och liknande organisationers inkomster är säsonsberoende och en stor del av verksamhet och intäkter kommer från det som genomförs på sommarhalvåret. Om situationen inte ljusnar till sommaren kommer det slå mycket hårt mot både verksamhet och möjlighet till att klara av att starta om verksamheten vid ett senare tillfälle. Många engagerade på mindre orter är ofta äldre (riskgrupp).

RFSL

RFSL har sedan tidigare arbetat aktivt för att ha en blandning av intäkter även om alla är lidande just nu sticker utbildningsverksamheten ut. RFSL:s utbildare är tillsvidare permitterade. Avsaknaden av denna inkomstkälla drabbar grundverksamheten i form av medlemsverksamhet, social verksamhet, påverkansarbete men även arbetet med utsatta grupper som RFSL inte får bidrag att arbeta med såsom asylsökande hbtqi-personer. Man har också sämre möjlighet till att vara ett kunskapscentrum. RFSL försöker ställa om till digitala mötesplatser, då mötesplatser är mycket viktiga för hbtqi-personer som exempelvis ensamma äldre, flyktingar, ungdomar etc. Man märker också från partnerorganisationer i andra länder att förtryckande regimer passar på att förstärka förtrycket mot hbtqi-personer med pandemin som ursäkt.

Om utvecklingen fortsätter kommer många olika verksamheter vara tvungna att avvecklas. Vid avveckling av en verksamhet finns flera olika metoder; likvidation, sälja verksamheten, fusion, avregistrering osv. Viktigt att tänka på är att de olika metoderna inbegriper olika juridiskt ansvar (t.ex. styrelse- eller personligt ansvar). Man ska även följa eventuella stadgar och stämmobeslut vilket kan bli en komplicerad fråga. Generellt sätt är nästan alla second hand-butiker i Sverige är ideella föreningar.

Offentliga aktörers samråd och stöd

Sammanfattning

Alla delar av Regeringskansliet arbetar på olika sätt för att hantera samhällskonsekvenserna av coronautbrottet. Ett urval av exempel på insatser som civilsamhället kan ta del av visar att regeringens stöd framför allt riktar sig till arbetsgivare, arrangörer av större evenemang samt till organisationer som gör insatser för särskilt utsatta grupper.

Övergripande insatser

Regeringen har [förbjudit sammankomster för mer än 50 personer](#). De har lanserat [krispaket för små- och medelstora företag](#), som civilsamhällesorganisationer till viss del kommer att kunna ta del av. Efter ett möte med arbetsmarknadens parter lanserades också ett [krispaket för jobb och omställning](#).

Kulturdepartementet

- Samråd med civilsamhället
- En miljard kronor till kultur och idrott
- Samråd med religiösa samfund
- Samordningsuppdrag till NOD

Kulturdepartementet har under den senaste tiden genomfört ett antal samråd med representanter för olika delar av civilsamhället och regeringen har lanserat flera olika insatser inom Kulturdepartementets politikområden.

Den 18 mars arrangerades ett [samråd där statsrådet Amanda Lind mötte representanter från civilsamhället](#). Deltagande organisationer var Astma- och

Allergiförbundet, Civilförsvarsförbundet, Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, Funktionsrätt Sverige, Hela Människan, Individuell Människohjälp, LSU Landsrådet Sveriges ungdomsorganisationer, Pensionärernas riksorganisation, Pingst – fria församlingar i samverkan, Riksförbundet Sveriges Frivilligcentraler, Riksidrottsförbundet/SISU, Rädda barnen, Röda Korsets Ungdomsförbund, SIOS – Etniska organisationer tillsammans, SPF Seniorerna, Studieförbunden i samverkan, Svenska Röda Korset, Svenska kyrkan, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Kristna Råd, samt Sveriges Stadsmissioner.

Den 20 mars lanserades ett [stödpaket till kulturen och idrotten](#) på totalt en miljard kronor och ska gå till aktörer som förlorar intäkter till följd av begränsningen av offentliga tillställningar. 500 miljoner tilldelas kulturorganisationer och stödet riktas till både små och stora aktörer inom kulturområdet. 500 miljoner går till föreningar som organiserar större idrottsevenemang.

Den 27 mars genomförde statsministern och statsrådet Amanda Lind ett [möte med representanter för landets religiösa samfund](#). Samma dag fattade NOD:s styrgrupp beslut om att ge NOD i uppdrag att bistå i att samordna civilsamhällets insatser, ge stöd till dialog och samråd mellan Regeringskansliet, myndigheter och civilsamhället, samt ta fram veckovisa lägesrapporter. Detta meddelades i ett [pressmeddelande från Kulturdepartementet den 2 april](#).

Infrastrukturdepartementet

Den 26 mars beslutade regeringen att [Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, i uppdrag att vara projektledare för Hack for Sweden](#). I ett första skede ska fokus ligga på de samhällsutmaningar som skapas till följd av covid-19. Ett virtuellt hackathon arrangeras på [hackthecrisis.se](#) den 3–6 april, där alla som vill kan bidra med sina lösningsförslag inom tre prioriterade områden: folkhälsa, ekonomi och samhälle.

Arbetsmarknadsdepartementet

- Möte med barnrättsdelegationen
- Möte med tjej- och kvinnojourer
- Träff med civilsamhället som verkar i områden med socioekonomiska utmaningar
- 100 miljoner kronor till civilsamhällesorganisationer som arbetar med barn och unga i utsatta situationer samt med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtq-personer och mot våld i nära relationer
- Tillfälligt slopad karensdag och tillfälligt avskaffande av krav på läkarintyg för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program

Även Arbetsmarknadsdepartementet har genomfört ett flertal samråd med olika delar av det civila samhället. [Statsrådet Åsa Lindhagen träffade den 23 mars Barnrättsdelegationen](#) och diskuterade läget för utsatta barn och unga i relation till effekterna av covid-19. Under mötet lyftes framför allt konsekvenserna av minskade möjligheter till sociala aktiviteter och behovet av att ge barn och unga möjlighet att möta trygga vuxna.

[Åsa Lindhagen mötte också representanter från tjej- och kvinnojourerna den 19 mars](#) för att diskutera konsekvenserna av coronapandemin för kvinnor som lever med våld i hemmet. [Den 27 mars träffade Lindhagen även representanter från civilsamhället som verkar i socioekonomiskt utsatta områden](#) för att diskutera vilka effekter de ser av coronapandemin och för att få en bild av vilka insatser som görs av civilsamhället i dessa områden.

Den [1 april beslutade regeringen att avsätta 100 miljoner kronor](#) till civilsamhällesorganisationer som arbetar med barn och unga i utsatta situationer samt med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtq-personer och mot våld i nära relationer. Regeringen har också beslutat att [tillfälligt slopa karensdagen för fler grupper](#) och därmed vidgat insatsen till att gälla även personer med aktivitetsstöd, etableringsersättning och utvecklingsersättning. Därmed kan även personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program ta del av stödet.

Näringsdepartementet

Den 26 mars föreslog regeringen ett [tillfälligt stöd för att stötta utsatta branscher genom rabatter för fasta hyreskostnader](#) under perioden 1 april till 30 juni. Stödet kommer gälla verksamheter inom sällanköpshandel, hotell, restaurang och vissa andra verksamheter och [hanteras via länsstyrelserna](#).

Socialdepartementet

- Slopas karensdag
- Staten tar sjuklöneansvaret i två månader

Som en del i att stötta arbetsgivare och samtidigt uppmåna medborgare att stanna hemma vid symptom har regeringen beslutat om [åtgärder i sjukförsäkringen](#). Det innebär bland annat ett slopat karensavdrag och att staten tar sjuklöneansvaret i två månader. Åtgärderna gäller från 11 mars till 31 maj och administreras genom [Försäkringskassan](#).

Utbildningsdepartementet

- 500 årsplatser på folkhögskolans allmänna kurs och yrkesutbildningar
- 30 miljoner till studieförbunden

Som en del i ett stödpaket kring jobb och omställning görs också [satsningar på utbildningsområdet](#). Som en del i detta satsar regeringen på att skapa 500 årsplatser på folkhögskolans allmänna kurs, som gör det möjligt för vuxna att slutföra grund- och gymnasieskolan, samt yrkesutbildningar. Regeringen satsar också 30 miljoner kronor på att stärka studieförbundens insatser för kompetensutveckling.

Myndigheter:

Ett hårt tryck ligger framför allt på bidragsgivande myndigheter, där civilsamhället vill ha klarhet i frågor om hur deras bidrag ska hanteras när aktiviteter inte kan genomföras som planerat eller mål inte kan uppnås.

MUCF

MUCF har haft en dialog med LSU – Sveriges ungdomsorganisationer och förtydligat [hur de förhåller sig till föreningar och organisationers nya förutsättningar att leverera på de mål som satts upp i projektplaner](#). Beskedet från MUCF är att varje projekt kommer att bedömas enskilt, men med en generell uppmaning att ställa om sina planerade aktiviteter och genomföra dem digitalt.

De understryker att det är viktigt att dokumentera på vilket sätt verksamheten påverkas av coronapandemin. Efter dialog mellan en organisation som fått bidrag och MUCF kan MUCF ta beslut om att förlänga projekttiden, omfördela budget eller anpassa projektplanen. Medel som inte använts vid projekttidens slut ska betalas tillbaka. Detta gäller även för organisationsbidrag.

Allmänna arvsfonden

Även Arvsfonden har [uppmanat de organisationer som driver projekt finansierade med arvsfondsmedel att göra egna bedömningar](#) om hur projektverksamheten påverkas av coronabrottet. De uppmanar varje projektägare att kontakta sin handläggare för att göra en bedömning vid oro för exempelvis inställda aktiviteter.

Tillväxtverket

Tillväxtverket har fått i [uppdrag att administrera](#) det som tidigare kallades korttidspermittering och nu går under benämningen korttidsarbete. På [Tillväxtverkets hemsida finns frågor och svar](#) kring hur arbetsgivare ska kunna ta del av detta stöd. Till en början rådde oklarheter kring om exempelvis bidragsfinansierade organisationer skulle kunna ta del av detta stöd då aktörer som i huvudsak finansieras av allmänna medel varit undantagna, men [Finansutskottet har föreslagit att detta undantag tillfälligt slopas](#), så att även sådana aktörer ska kunna ta del av stödet. Stödet träder i kraft den 7 april, men kommer att tillämpas redan från och med den 16 mars.

Nästa veckouppdatering sänds fredagen den 17 april. För frågor om utskicket, kontakta NOD:s kansli (info@nodsverige.se)